

GUIA DOCENT

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	Història de la música del Renaixement i del Manierisme
Codi	100640
Crèdits ECTS	6
Curs i període en el que s'imparteix	Segon curs - primer semestre
Horari	dilluns i dimecres d' 11:30h a 13h
Lloc on s'imparteix	Facultat de Filosofia i Lletres
Llengües	Catalana

Professor/a de contacte

Nom professor/a	Josep Maria Gregori i Cifré
Departament	Art i Musicologia
Universitat/Institució	Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	B7b-131
Telèfon (*)	935813812
e-mail	josepmaria.gregori@uab.cat
Horari d'atenció	dilluns i dimecres de 14 a 15h

2. Equip docent

Nom professor/a	
Departament	
Universitat/Institució	
Despatx	
Telèfon (*)	
e-mail	
Horari de tutories	

(Afegeix tants camps com sigui necessari)

(*) camps optatius

3.- Prerequisits

Coneixement de teoria i pràctica musicals equivalent a Grau Mitjà de conservatori.

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

L'assignatura proposa fer conèixer a l'estudiant la història de la música i el repertori musical europeu del període comprès entre 1450 i 1600, atenent al fil cronològic de les diverses generacions compositives d'orige franco-flamenc, a la seva relació amb Itàlia, i a l'evolució dels seus estils d'acord amb la seva participació en els gèneres de la música eclesiàstica i la música profana.

Objectius:

- Obtenir una visió el més completa possible d'aquest ric període de la història de la música.
- Conèixer els diferents criteris historiogràfics sobre el Renaixement i el Manierisme, amb els seus fonaments teòrics
- Aprendre a reconèixer els seus diferents estils i gèneres musicals.
- Conèixer i entendre les noves relacions entre el llenguatge musical i la paraula.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència

CE1. Conèixer i comprendre l'evolució històrica de la música les seves característiques tècniques, estilístiques, estètiques i interpretatives des d'una perspectiva diacrònica.

Resultats d'aprenentatge

CE13.1. Conèixer les principals fonts textuais sobre la història de la música del Renaixement i el Manierisme.
CE13.2. Conèixer les fonts del repertori musical i la seva localització en els fons documentals.

Competència

CE7.1. Identificar i contrastar les diferents vies de recepció i de consum musical en la societat i en la cultura de cada època.

Resultats d'aprenentatge

CE 7.2. Identificar i situar els estils i els gèneres musicals del repertori de l'època

Competència

CT2. Comunicar de manera escrita, amb correcció, precisió i claredat els coneixements adquirits, tant a través de textos especialitzats com divulgatius.

Resultats d'aprenentatge

CE 2. Relacionar les creacions musicals amb els seus diferents contextos, discriminant les funcions socials de la música, el seu paper i el del músic en la societat i en relació a la resta de manifestacions artístiques.
CE6. Relacionar conceptes i informacions de diferents disciplines humanístiques, científiques i socials, especialment les interaccions que s'estableixen entre la música i la filosofia, la història, l'art, la literatura i l'antropologia.

Competència

CT2. Comunicar de forma escrita, amb precisió i claredat, els coneixements adquirits.
CT3. Organitzar i planificar la matèria d'estudi, i la feina que se'n deriva de forma eficient.
CT4. Resoldre problemes del seu àmbit d'estudi.
CT9. Demostrar habilitats creatives i innovadores en el seu àmbit professional.

6.-

Continguts de l'assignatura

1. Renaixement i Manierisme. Conceptes i periodització.
2. Característiques tímbriques, formals i expressives.
3. Els centres musicals europeus. La Cort i la catedral: configuració de les seves capelles musicals.
4. Els gèneres de la música eclesiàstica: la missa i el motet.
5. Els gèneres del repertori profà: la frottola, el villancico, la chanson i el madrigal.

6. La música instrumental. Els ministrers i els seus repertoris.
7. La música anglesa en el trànsit dels segles XIV al XV. El manuscrit d'Old Hall i J. Dunstable.
8. La tradició franco-flamenca (I): G. Dufay. G. Binchois.
9. La tradició franco-flamenca (II): J. Ockeghem. A. Busnois. J. Obrecht.
10. L'assumpció de l'Humanisme musical: Josquin Desprez.
11. Els països germànics: N. Gombert, J. Clemens, F. de Monte. O. Lassus i la retòrica musical.
12. La música a França: P. Certon, C. de Sermisy i C. Jannéquin.
13. La música a Anglaterra. W. Byrd, T. Morley, T. Weelkes i O. Gibbons.
14. La música eclesiàstica a Itàlia (I): la tradició romana. La Contrareforma i l'obra de G. P. da Palestrina.
15. La música eclesiàstica a Itàlia (II): la tradició veneciana. Dels *Salmi spezzati* d'A. Willaert a les *Vespro della Beata Vergine* de C. Monteverdi.
16. El madrigal manierista a Itàlia: A. Willaert, C. de Rore, L. Marenzio, L. Luzzaschi, G. de Wert, C. Gesualdo i C. Monteverdi.
17. Els polifonistes del Segle d'Or castellà: C. de Morales, F. Guerrero i T. L de Victoria.
18. La música als països de la Confederació Catalanoaragonesa: La música a la Cort de Nàpols i l'obra compositiva de M. Fletxa, P. Alberch i J. Brudieu.

7.- Metodologia docent i activitats formatives

Les classes de l'assignatura es fonamenten principalment en les classes magistrals que imparteix el professor a fi de tractar cadascun dels temes explicitats en el programa de l'assignatura, en tres sessions de col·loquis o debats a partir de les lectures dutes a terme pels estudiants.

El professor estarà a disposició dels estudiants en un horari de despatx establert a principi de curs a fi que aquests puguin consultar qualsevol aspecte relacionat amb els continguts, les activitats formatives, les activitats d'avaluació o altres temes relacionats amb l'assignatura.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
-------------------	-----------	-------	------------------------

Dirigides

Classes magistrals	30	CE 3, CE 4, CE 6, CE 7

Supervisades

Preparació d'un tema lliure a desenvolupar en l'exàmen final	6	CE 2, CE 3, CE 4, CE 5, CE 6, CE 7

Autònomes

Lectura de llibres de la bibliografia	25	CE 3, CE 4, CE 6, CE 7
Estudi personal	25	CE 2, CE 3, CE 4, CE 5, CE 6, CE 7
Lectura de textos breus proposats a classe	10	CE 3, CE 4, CE 5, CE 6, CE 7

8.- Avaluació

L'avaluació té en compte els items:

- 1.— Assitència presencial a les classes, controlada pel professor mitjançant un llistat nominal dels estudiants, els quals signaran per acreditar la seva presència. Pes en la qualificació: 10%
- 2.— Examen final per avaluar dos tipus de coneixements:
 - a) Conceptes relatius als items temàtics del programa: 55%
 - b) Capacitat per desenvolupar un tema de lliure elecció de caràcter transversal prèviament tutoritzat pel professor: 35%.

Reavaluació:

En el període de reavaluació fixat per la Facultat, els alumnes que no hagin superat l'examen final podran demanar ser reavaluats únicament en aquesta part, que representa el 75% de la qualificació final. Seran considerats "no presentat" els estudiants que no hagin seguit un mínim del 75% de les sessions presencials, o els qui renunciïn a l'examen final.

ACTIVITATS D'AVUACIÓ

HORES

RESULTATS D'APRENTATGE

Examen final		CE 3, CE 4, CE 6, CE 7, CE 8
Revisió i comentari de les qualificacions		Aclariment de conceptes per als estudiants que ho necessitin per a completar la seva formació en la matèria

9- Bibliografia i enllaços web

- ABRAHAM, G. I HUGUES, A. (ed.). The New Oxford History of Music. Londres: Oxford Uni. Press, 1960.- Vol. III: *Ars Nova and The Renaissance, 1300-1540*. Vol. IV: *The Age of Humanism, 1540-1630*.
- ANGLÈS, H. *La música en la Corte de los Reyes Católicos*. Barcelona: CSIC, 1960 (2ª ed.)
- ANGLÈS, H. *La música en la Corte de Carlos V*. Barcelona: CSIC, 1965.
- ANGLÈS, H.- PEDRELL, F. *Els madrigals i la missa de difunts d'en Brudieu*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, Biblioteca de Catalunya, 1921.
- ARNOLD, D. i FORTUNE, N. (Eds.), *The New Monteverdi Companion*. London: Faber & Faber, 1985.
- ATLAS, A. *Music at the Aragonese Court of Naples*. Cambridge Univ. Press, 1985.
- ATLAS, A. *Renaissance Music. Music in Western Europe, 1400-1600*. London: Norton & Company, 1998. Traducció castellana: *La música del Renacimiento*, Akal, 2003.
- AA.VV., *Musica Rhetoricians*. Paris: Presses de l'Université de Paris-Sorbonne, 2002.
- AAVV, *Claudio Monteverdi. Studi e Prospettive*. Firenze: Leo S. Olschki, 1998.
- BLAUCKBURN, B. J.; LOWINSKY, E.E.; MILLER, C.A. (ed.) *A Correspondence of Renaissance Musicians*. Oxford: Clarendon, 1991.
- BROWN, HM. *Embellishing 16th.-Century Music*. N. York: Oxford Univ. Press, 1976.
- BROWN, HM. *Music in the Renaissance*. N. Jersey: Englewood, 1976.
- BRIDGMAN, N. *La vie musicale au Quattrocento*. Paris: Gallimard, 1964.
- CACCINI, G. *Le nuove musiche (1601)*. ed. facs.: Firenze: Spes, 1983.
- CONDAT, J. B. (Ed.), *Nombre d'Or et Musique. Golden Section and Music*. Frankfurt am Main: P. Lang, 1988.
- DUROSOIR, G. *Le madrigal italien de Luca Marenzio à Claudio Monteverdi (1580-1603)*. Paris: Publimuses, 1992.
- EINSTEIN, A. *The Italian Madrigal*. Princenton, 1949, reed., 1971. 3 vols.
- ESCALAS, R., "El Renaixement", *Història de la música catalana, valenciana i balear. I. Dels inicis al Renaixement*. Barcelona: Ed. 62, 2000.
- FALLOWS, D. (ed.) *A Catalogue of Polyphonic Songs, 1415-1480*. Oxford: Clarendon, 1998.
- FABRI, P. *Il Madrigale tra Cinque e Seicento*. Bologna: Il Mulino, 1988.
- GALLICO, C. *La época del Humanismo y del Renacimiento*. Madrid: Turner, 1986. - Historia de la Música, Vol. 4.
- GREGORI, J.M. "La música del Renaixement 1450-1590", *Història de la cultura catalana*. Barcelona: Ed. 62, 1997.- vol. II, p. 240-256.
- GREGORI, J. M. "Una agenda musicològica d'apunts i reflexions sobre l'estudi del

- Renaixement musical català", *Butlletí de la Societat Catalana de Musicologia*, IV (1997), 45-71.
- GREGORI, J. M. "Dels inicis al Manierisme", dins de *Música universal*. vol. VIII *Història de la Música Catalana, Valenciana i Balear*. Barcelona: Edicions 62, 2002.
- GREGORI, J. M. "Aspectes de la relació musical entre Catalunya i València durant el Renaixement", *III Jornadas Nacionales de música, estética y patrimonio*. Xàtiva, 2004, 153-170.
- GREGORI, JM., "Reflexions a l'entorn de la polifonia castellana del Segle d'Or", *Revista Catalana de Musicologia*, III (2005).
- GREGORI, JM., "Mística y retórica en la vida y la obra de Tomás Luis de Victoria", *Inter-American Music Review*, XVIII/1-2 (2008), 147-157.
- HIGGINS, P. *Antoine Busnoys*. Oxford: Clarendon, 1998.
- JEPPESEN, K. *Counterpoint. The Polyphonic Vocal Style of the Sixteenth Century*. N. York: Dover, 1992.
- KEMP, W. H. *Burgundian Court Song in the Time of Binchois. The Anonymous Chansons of El Escorial MS V.III.24*. Oxford: Clarendon, 1990.
- KNIGHTON, T. I FALLOWS, D. (ed.) *Companion to Medieval & Renaissance Music*. Londres: Dent, 1992.
- KNIGHTON, T. *Música y músicos en la Corte de Fernando el Católico, 1474-1516*. Zaragoza: Institución Fernando el Católico, 2002.
- KREITNER, K.R. *Music and civic ceremony in late fifteenth-century Barcelona*. Ann Arbor: Univ. Microfilms International, 1990. T. Doct.
- KISS, J. *Le madrigal italien à la fin du XVIème siècle*. Paris: Publibook, 2002.
- KENYON, N. *Authenticity and Early Music*. Oxford: O. Univ. Press, 1991.
- KURTZMAN, J. *The Monteverdi Vespers of 1610*. Oxford: Clarendon, 1998.
- LOCKWOOD, L. *Music in Renaissance Ferrara, 1400-1505*. Oxford: Clarendon Press, 1984.
- LOWINSKY, E. E. *Josquin Desprez. Proceedings*. Oxford Univ. Press, 1976.
- MANIATES, M.R. *Mannerism in Italian Music and Culture, 1530-1630*. Manchester: M. Univ. Press, 1979.
- OUVRARD, J.P., *Josquin Desprez et ses contemporains*. Arles: Actes Sud, 1986.
- OWENS, J. A. *Composers at Work. The Craft of Musical Composition 1450-1600*. Oxford: Oxford Univ. Press, 1997.
- PALISCA, C. V. *Humanism in Italian Renaissance Musical Thought*. N. Haven: Yale Univ. Press, 1985.
- PALISCA, C.V. *The Florentine Camerata*. Yale: Y. Univ. Press, 1989.
- PERKINS, L. *Music in the Age of the Renaissance*. N York: Norton, 1999.
- POPE, I. I KANAZAWA, M. *The Musical Manuscript Montecassino 871*. Oxford, 1978.
- REESE, G. *La música en el Renacimiento*. Madrid: Alianza, 1988.- AM, 37-38
- ROCHE, J. *The Madrigal*. Oxford: O. Univ. Press, 1990.
- SHERR, R. *Papal Music and Musicians in Medieval and Renaissance Rome*. Oxford: Clarendon, 1998.
- STEVENSON, R. *La música en las catedrales españolas del Siglo de Oro*. Madrid: Alianza, 1993.- AM, 62.
- TOMLINSON, G. *Music in Renaissance Magic*. Chicago: Ch. Univ. Press, 1984.
- TRACHER, O. *Contrepoint du XVIe siècle*. Paris: Durand, 1999.
- KNIGHTON, T. - FALLOWS, D. (ed.) *Companion to Medieval and Renaissance Music*. Oxford: Oxford Univ. Press, 1998.
- STEVENS, D. *The Letters of Claudio Monteverdi*. Oxford: Clarendon, 1995.

STEVENSON, R. *Spanish Music in the Age of Columbus*. The Hague: M. Nijhoff, 1960.
VACCARO, J.M. et alt. *La chanson a la Renaissance*. Tours: Van de Velde, 1981.
VAN DER STRAETEN, E. *Les Ménestrels aux Pays-Bas du XIIIe au XVIIIe siècle*. Genève: Minkoff, 1972. - (reed. 1878).
WEBER, E. *Le Concile de Trente et la Musique. De la Réforme a la Contre-Réforme*. Paris: H. Champion, 2008.
WEGMAN, R.C., *Born for the Muses. The Life and Masses of Jacob Obrecht*. Oxford: Clarendon, 1996.
WENHAM, J. *Claudio Monteverdi: Orfeo*. Cambridge: Cambridge Univ. Press, 1986.
WHENHAM, J. & WISTREICH, R. *The Cambridge Companion to Monteverdi*. Cambridge Uni. Press, 2007.

10.- Programació de l'assignatura

(la programació de la assignatura explicitarà les activitats formatives i els lliuraments, segons les taules següents. En aquest requadre el professor pot introduir un text explicatiu de la programació de l'assignatura o, si cal, fer referència a un document extern que haurà d'estar al campus virtual de l'assignatura)

CALENDARI D'ACTIVITATS LECTIVES

16/09.- Tutoria inicial. Organització del curs. Presentació del programa i la bibliografia.
 18-25/09.- Renaixement i Manierisme. Conceptes i periodització
 30/09.- Característiques tímbriques, formals i expressives.
 2-7/10.- Els centres musicals europeus. La Cort i la catedral: configuració de les seves capelles musicals.
 9/10.- Els gèneres de la música eclesiàstica: la missa i el motet.
 14-16/10.- Els gèneres del repertori profà: la frottola, el villancico, la chanson i el madrigal.
 21-23/10.- La música instrumental. Els ministrers i els seus repertoris.
 30/10.- La música anglesa en el trànsit dels segles XIV al XV. El manuscrit d'Old Hall i J. Dunstable.
 4-6/11.- La tradició franco-flamenca (I): G. Dufay. G. Binchois.
 11-13/11.- La tradició franco-flamenca (II): J. Ockeghem. A. Busnois. J. Obrecht.
 18/11.- L'assumpció de l'Humanisme musical: Josquin Desprez.
 20-25/11.- Els països germànics: N. Gombert, J. Clemens, F. de Monte. O. Lassus i la retòrica musical.
 27/11.- La música a França: P. Certon, C. de Sermisy i C. Jannéquin.
 2/12.- La música a Anglaterra. W. Byrd, T. Morley, T. Weelkes i O. Gibbons.
 4/12.- La música eclesiàstica a Itàlia (I): la tradició romana. La Contrareforma i l'obra de G. P. da Palestrina.
 9/12.- La música eclesiàstica a Itàlia (II): la tradició veneciana. Dels *Salmi spezzati* d'A. Willaert a les *Vespro della Beata Vergine* de C. Monteverdi.
 11-16/12.- El madrigal manierista a Itàlia: A. Willaert, C. de Rore, L. Marenzio, L. Luzzaschi, G. de Wert, C. Gesualdo i C. Monteverdi.
 18/12.- Els polifonistes del Segle d'Or castellà: C. de Morales, F. Guerrero i T. L de Victoria.
 8/01.- La música als països de la Confederació Catalanoaragonesa: La música a la Cort de Nàpols i l'obra compositiva de M. Fletxa, P. Alberch i J. Brudieu.
 24/01.- Avaluació final.

ACTIVITATS D'APRENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE

LLIURAMENTS

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE